

1. diminuarea criminalității;
2. reducerea consumului riscant de droguri injectabile;
3. îmbunătățirea calității vieții clienților;
4. bunăstarea și starea sănătății pacientului. [2]

Bibliografie:

1. *Manual de procedură în implementarea Programului Farmacoterapiei cu Metadonă în sistemul penitenciar din Republica Moldova*, Chișinău, 2014.
2. OPREA, M., OPREA, P. *Narcomania și profilaxia ei*. IMSP Dispensarul Republican de Narcologie, Chișinău, 2017
3. *Protocolul Clinic Național: Tratatamentul farmacologic cu metadonă al dependenței de opioide*, 2014, p. 7.
4. Statistica IMSP „Dispensarul Narcologic Republican”, anii 2007-2020.

STUDIUL COMPETENȚELOR PSIHOLOGICE ALE CADRELOR DIDACTICE

CIUNTU Rita, drd UPSC „Ion Creangă”, psiholog, IPLT „Liviu Rebreanu”

ADĂSCĂLIȚĂ Viorica, dr. în psihologie, conf. univ., UPSC „Ion Creangă”

Abstract: *The development of the teachers' psychological skills, as well as emotional, cognitive and communicative competences, benefit them within solving problems, making decisions or performing actions that require: deep knowledge, methodological and special psycho-pedagogical training, pedagogical style, pedagogical techniques and teaching abilities.*

The comparative study demonstrated the need to develop teachers' psychological skills, especially the development of emotional intelligence and assertive communication.

Key-words: Teachers' psychological competences, emotional skills, cognitive competences, communication skills.

„Calitatea sistemului de învățământ nu poate fi mai mare decât calitatea profesorilor care lucrează în el.”

Michael Barber

Competențele psihologice ale cadrului didactic au o importanță deosebită datorită faptului că în prezent sistemul de învățământ se caracterizează prin transformări inovatoare semnificative. În condițiile actuale, un profesor, pentru a avea succes și la cerere, trebuie să fie gata pentru orice schimbare, să fie capabil să se adapteze rapid și eficient la noile condiții, să arate dorința de a fi un profesionist, să își actualizeze constant cunoștințele și abilitățile, să depună eforturi pentru auto-dezvoltare, să arate toleranță pentru incertitudine, să fie gata de orice provocare profesională.

Cu toate acestea, așa cum arată practica socială, aceste caracteristici nu sunt formate la toți profesorii. Dimpotrivă, o parte semnificativă dintre ei întâmpină mari dificultăți în adaptarea la condițiile sociale, economice și profesionale în schimbare rapidă, iar atunci lipsa competenței psihologice poate provoca grave probleme sociale și psiho-emoționale ale individului - de la nemulțumirea internă la confruntarea socială și agresivitatea.

Succesul dezvoltării educației inovatoare, la rândul său, este determinat în mare măsură de disponibilitatea personalului profesionist care activează în domeniul educației să lucreze într-un mod inovator, să răspundă flexibil, prompt în activitățile lor profesionale la nevoile în continuă schimbare ale societății și ale persoanelor. Prin urmare, dezvoltarea competențelor psihologice ale cadrelor didactice devine una dintre cele mai importante condiții în dezvoltarea sistemului educațional al Republicii Moldova.

În acest sens, devine importantă dezvoltarea unui astfel de program de sprijin psihologic și pedagogic al unui profesor, care ar contribui la dezvoltarea competențelor sale, ceea ce duce la creșterea calității educației și la formarea de relații pozitive între toți participanții la procesul educațional.

În contextul acestui studiu, competența psihologică a unui profesor este considerată ca un ansamblu de cunoștințe și abilități care asigură implementarea conținutului standardelor educaționale de stat. [5]

Competențele psihologice ale cadrelor didactice se împart în trei mari categorii:

- Competențe emoționale;
- Competențe cognitive;
- Competențe comunicative.

Competențele de comunicare reprezintă o relație între indivizi: „comunicarea este în primul rând o percepție [7]. Ea implică transmiterea, intenționată sau nu, de informații destinate să lămurească sau să influențeze un individ sau un grup de indivizi receptori.”

Profesorul E.M. Dobrescu consideră comunicarea un concept fundamental în sociologie și în psihologia socială și grupează accepțiile ce i se atribuie după cum urmează [4]:

- proces în care se observă stimuli și se reacționează în raport cu aceștia;
- mecanism esențial în dezvoltarea relațiilor umane;
- totalitatea simbolurilor gândirii și a mijloacelor prin care ele se difuzează și se conservă;
- comunicare socială – expresie generală pentru „toate formele de relații sociale, cu participarea conștientă a indivizilor și a grupurilor.

Definiția lui Michael Kunczik: „Comunicarea cuprinde deci interacțiunea cu ajutorul unor simboluri și transmiterea neintenționată de informații prin cel care comunică, interpretată ca fiind informativă de către un observator” [6].

În viziunea autorelor R. Tereșciuc și N. Berezovschi aptitudinile comunicative sunt acele însușiri ale individului care satisfac trebuințele comunicative ale altor persoane, asigurându-i succes în comunicare. În fruntea acestor însușiri se evidențiază sensibilitatea socială, ea fiind manifestată prin acțiunile comunicative de inițiativă și de răspuns, care exprimă atenție, bunăvoință, stimă față de altul, compasiune, disponibilitate de a conlucra și de a-l înțelege pe partener [8].

Nuță A. consideră că persoana cu aptitudini comunicative poate stăpâni tempoul vorbirii, controla tonul, gestiona emoțiile, asculta atent, poate fi receptiv, controla gesturile, valorifica eficient mimica etc. Sensibilitatea socială, ca însușire a persoanei și aptitudinea ei de a-și concorda acțiunile comunicative cu trebuințele altuia, au rol central, formează pilonul aptitudinilor ei comunicative [3].

Dezvoltarea *competențelor de comunicare asertive* a cadrului didactic, nu se limitează la un set de cunoștințe și abilități, ci determină necesitatea și eficacitatea aplicării lor în practica educațională reală. Dezvoltarea acestor competențe permite cadrului didactic să fie acea persoană cu abilitatea de a dezvolta încrederea în sine la copii, bucuria și plăcerea de a dobândi cunoștințe precum și să dezvolte abilități de comunicare, predicție și poate să-i ajute să experimenteze recurgând la activități variate.

Pentru o comunicare educațională eficientă este nevoie de exprimarea sentimentelor, emoțiilor și gândurilor prin competențele comunicării asertive. În prezent, mai mult ca niciodată, comunicare asertivă este o soluție optimă pentru gestionarea și optimizarea problemelor interpersonale și formare continuă în societatea în general și în sistemul educațional. În baza standardelor de calitate a unei școli prietenoase copilului, se regasesc anumite puncte care previn apariția conflictelor sunt prezente atât în interiorul instituției cât și între diverse grupuri: între școală și familie sau între școală și comunitatea locală. Cadrele didactice care dețin competențe de comunicare asertivă sunt favorizați în rezolvarea cu succes a problemelor ce intervin în comunicare.

Standardele de calitate a unei școli prietenoase copilului permit incluziunea activă a cadrelor didactice în activitățile de inovare, introducerea de noi programe și tehnologii, metode și tehnici în interacțiunea cu elevii și acordă o importanță deosebită nivelului de îmbunătățire a competențelor psihologice și profesionale.

Competențele emoționale realizează nivelul de performanță care determină eficiența gestionării emoțiilor. O definiție mai amplă a competențelor emoționale, ca parte componentă a culturii emoționale a cadrelor didactice, este realizată de Cojocaru-Borozan M.: „Definim competența emoțională ca fiind rezultanta sporirii EQ, un sistem de convingeri/atitudini privind

importanța disciplinării comportamentului afectiv, spectrul variat al cunoștințelor despre viața afectivă a individului, ansamblul de capacități ce permit gestionarea/canalizarea adecvată a energiei emoționale, integrarea de succes în orice mediu social și crearea unei cariere de rezonanță”. Definiția confirmă ideea: „calitatea competențelor reflectă, per ansamblu, nivelul culturii emoționale a personalității”. În competențele emoționale specifice profesiei de cadru didactic, cercetătoarea integrează: implicarea emoțională, contaminarea emoțională, mobilitatea emoțională, orientarea emoțională pozitivă, compasiunea emoțională, activismul emoțional, expresivitatea emoțională, rezistența emoțională la stres, profunzimea percepției emoționale, flexibilitatea emoțională, creativitatea emoțională [9].

Cultura emoțională a profesorului se concretizează în termeni de competențe emoționale:

- ✓ de a recunoaște propriile emoții și ale altora;
- ✓ de a pronostica reacțiile emoționale, intensitatea și orientarea, de a reacționa adecvat la oscilațiile emoționale pozitive/negative în situația creată;
- ✓ de a schimba, reorienta conduita emoțională și atitudinile față de alții în cazul apariției reacțiilor negative etc.

Precizând aria autoreglării psiho-emoționale de capacități perceptive: de a gestiona percepția emoțională, de a evalua orientarea emoțională în situații concrete, de a descifra subtextul emoțional al expresiilor nonverbale și paraverbale în comunicare, de a presupune din startul comunicării direcția desfășurării contactului emoțional și a-l întreține pe durata comunicării; de capacități expresive, cultura emoțională caracterizează calitățile artistice ale profesorului [3].

Pedagogii cu nivel ridicat de cultură emoțională acționează în situații dificile mai bine decât cei care au cultură emoțională scăzută; ei gândesc mai clar și constructiv în situații limită [3].

Unul din obiectivele prezentei cercetări a fost studiul competențelor deja menționate – stilul de comunicare și inteligența emoțională a cadrelor didactice. Au fost aplicate Chestionarul S.C. (Analiza stilului de comunicare) și Test de evaluare a inteligenței emoționale (adaptat de Mihaela Roco după Barn și D. Goleman). În cercetarea au participat 50 de cadre didactice din diferite instituții de învățământ preuniversitar.

Analiza rezultatelor obținute a demonstrat faptul că în comunicarea celor anchetați din patru stiluri de comunicare evaluate domină *stilul agresiv* de comunicare. (13,5) (vezi tab. 1)

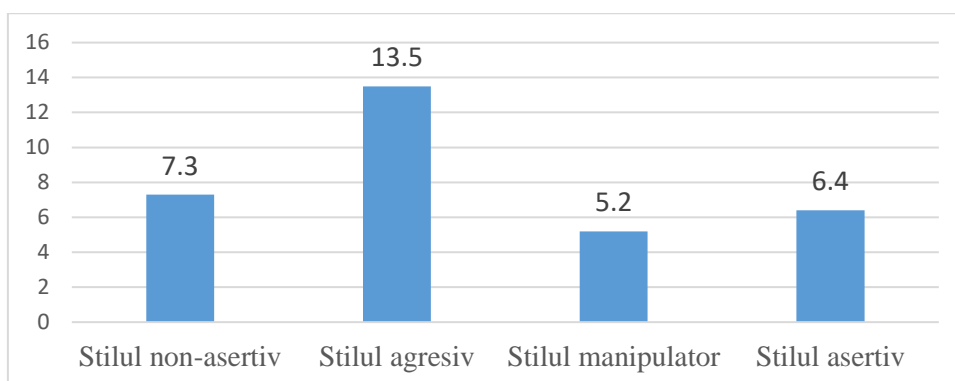

Fig. 1. Mediile stilurilor de comunicare ale cadrelor didactice, per eşantion, conform Chestionarului S.C. (Analiza stilului de comunicare).

Menționăm, că din 50 de subiecți cercetați, stilul agresiv de comunicare ca cel dominant a fost constatat la 49 de participanți (98%), ce îi caracterizează ca persoane cu tendințe de a fi mereu în față, de a avea ultimul cuvânt, de a se impune cu orice preț, chiar cu prețul lezării și supărării altor persoane. Pentru a domina, orice mijloc pare a fi utilizabil - înfricoșarea, contradicțiile, umilirea, compromiterea celorlalți, atitudinile și comportamentele șocante, răzbunarea, asumarea unor riscuri excesive. Această atitudine stimulează agresivitatea și antipatia partenerilor și are ca efect asupra persoanei în cauză sentimentul de a nu fi iubită, respectată și apreciată, fapte ce o fac și mai agresivă - se creează un adevărat cerc vicios al agresivității, inclusiv, în relațiile cu elevii.

La următoarea etapă a cercetării a fost studiat nivelul de *inteligența emoțională* a cadrelor didactice. S-a constatat că media obținută per eşantion (85 p.) corespunde nivelului sub mediu al inteligenței emoționale, în general.

Totodată, analizând datele individuale, am constatat că nivelul sub mediu de inteligență emoțională a fost remarcat la 27 cadre didactice (54%), și nivel mediu – la 23 participanți (46%) (vezi fig. 1). Conform datelor obținute, majoritatea cadrelor didactice care au participat în cercetare, întâmpină dificultăți în înțelegerea și controlul asupra propriilor stări emoționale, dar și ale celor din jur, fapt ce dăunează relaționării eficiente ale cadrelor didactice cu ceilalți, inclusiv cu elevii, ce creează riscul apariției situațiilor conflictuale sau chiar violențe în aceste relații.

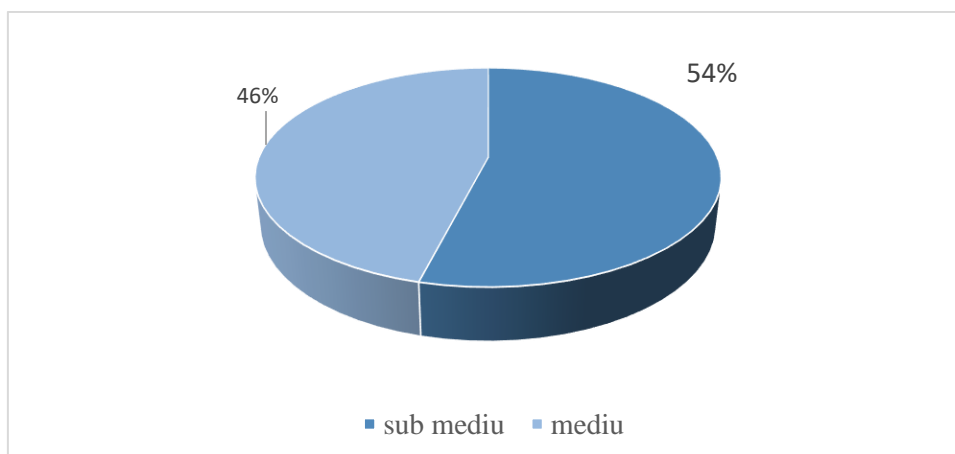

Fig. 2. Repartizarea subiecților după nivelul inteligenței emoționale (conform Testului de evaluare a inteligenței emoționale (adaptat de Mihaela Roco după Barn și D. Goleman)).

Date obținute în cadrul cercetării de constatare și prezentate în articolul prezent subliniază necesitatea *dezvoltării competențelor psihologice ale cadrelor didactice* – dezvoltării individualității creative, receptive la inovațiile pedagogice, cu capacitatea de adaptare într-un mediu pedagogic în schimbare.

Pe baza cerințelor moderne pentru un profesor, școala determină principalele moduri de dezvoltare a competenței sale profesionale:

- ✓ Sistem de dezvoltare profesională.
- ✓ Certificarea personalului didactic pentru respectarea funcției și a categoriei de calificare.
- ✓ Autoeducarea profesorilor. [5]

Dezvoltarea competențelor psihologice presupune formarea unui ansamblu de capacități cognitive, afective, motivaționale și manageriale, care interacționează cu trăsăturile de personalitate. [5]

Scopul principal al educației moderne este să răspundă nevoilor curente și viitoare ale individului, societății și statului, pregătirea unei personalități diversificate a unui cetățean al țării sale, capabil să se adapteze social, începutul activității muncii, auto-educare și auto-perfecționare. De asemenea, o gândire calificată, creativă, capabilă să educe o persoană într-o lume modernă, în schimbare dinamică, un profesor este garantul realizării obiectivelor stabilite. [5]

Bibliografie:

1. BOTGROS, I., FRANȚUZAN, L. Competența profesională a cadrului didactic – condiție decisivă în implementarea curriculumului școlar. În: *Revista Univers Pedagogic*, 2007, nr.3, p.38-42.
2. CHEPTENE, V. *Aptitudinile comunicative și inteligența emoțională la vârsta adolescenței*. CȘNPI „Integrare prin cercetare și inovare”, USM, 10-11 noiembrie 2020.
3. COJOCARU-BOROZAN, M. *Teoria și metodologia dezvoltării culturii emoționale a cadrelor didactice*. Teză de doctor habilitat în pedagogie, 2011.
4. DOBRESCU, E.M. *Sociologia comunicării*. București, 1998.
5. GROSU, I. Competențe psihopedagogice ale profesorului. Chișinău, *Psihologie* 1, 2012.
6. KUNCZIK, M., ZIPFEL, A. *Introducere în știința publicisticii și a comunicării*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1998.
7. SILLAMY, N. *Dicționar de psihologie*. Larousse. București, 1996.
8. TEREȘCIUC, R., BEREZOVSKI, N. *Psihologia aptitudinilor comunicative*. Chișinău: USM, 2000.

9. ZAGAIEVSKI, C. *Competențele emoționale – cheia către puterea personal*, Univers Pedagogic, 2012
10. <https://dexonline.ro>
11. <https://mecc.gov.md/ro/content/acte-legislative-si-normative-2>

ASCULTAREA ACTIVĂ – COMPETENȚĂ SINE-QUA-NON ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A CADRULUI DIDACTIC

*CODREANU Florina, drd. UPSC „Ion Creangă”, prof. învă. primar gradul I.
Școala Gimnazială Berești-Tazlău Bacău*

Abstract: *The concept of competence lies beneath all policies in all the fields, being the strength that determines performance, efficiency and competitiveness in a society. Every teacher has the duty to adapt to the requirements and progress of society, through continuous professional training and active lifelong learning, in order to have the professional competence to train their students in such a way that they too in turn, will adapt to the demands of a society the is in constant change and transformation.*

In a world where communication is the fundamental connection to society, the teacher objectives are to train their students this communication skill, and the emphasis must be placed primarily on practicing a key component of communication which is active listening, both from the perspective of the teacher and the student, as this component is a good facilitator of learning.

Keywords: communication, competence, active listening

În orice domeniu de activitate conceptul de competență stă la baza tuturor politicilor reprezentând condiția care determină performanța și eficiența și mai ales cheia competitivității care vizează formarea unei personalități creative, a unei personalități inovative și concurențiale, devenind capabilă să facă față tuturor cerințelor și exigențelor societății.

O preocupare majoră a învățământului modern din ultimii ani a multor sisteme de învățământ, la care s-a aliniat și sistemul românesc, vizează un nou sistem de referință care dezvoltă activitatea instructiv-educativă bazată pe formarea competențelor elevilor, atât a competențelor generale, cât și a celor specifice pe care elevul trebuie să le dobândească pe parcursul și până la finalul unui ciclu de instruire.

Competența devine astfel, un deziderat în sistemul de învățământ fiind un indicator atât din punct de vedere personal, al fiecărui individ, cât și din punctul de vedere al instituției din care face parte, reprezentând „capacitatea elevului de a rezolva o anumită situație, pe baza unor deprinderi și cunoștințe dobândite anterior”. [2, p.17]

Curriculum școlar din învățământul gimnazial și primar prevede ca educația să se bazeze pe competențe, ceea ce presupune o accentuare a urmării modului în care se realizează finalitățile